

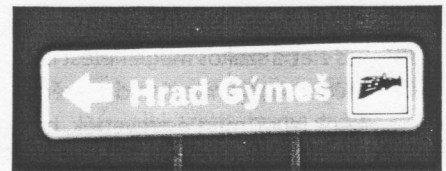
Sorban érkeztek a színészek a Komáromi Jókai Színház művészbejáróján azon a februári vasárnapon.

Volt, aki bement az öltözőjébe, mások a portán beszélgettek. Gímesre indult a társulat Móricz Zsigmond Sári bíró című népszínművével. Velük tartottam.

Egy este Gímesen

SÁRI BÍRÓBÓL NEM VOLT HIÁNY

Délután négy óra előtt néhány perccel a közeli parkolóban várakozó autóbusszra szálltak a szereplők. Nem voltak itt valamilyen. Bernáth Tamás (Gedi szolgalegény) és Horányi László (Pengő Kovács, nagygazda) Érsekújvárból szálltak fel. Bárdos Judit (Lizi) egyenesen a helyszínre ment. Varsányi Mari (Bíróné) és Dráfi Mátyás Jászai Mari-díjas Érdemes Művész (Sári bíró), a főszereplők, egymás mellett ültek a buszban, és pihentek.

TÁBLÁK, FELIRATOK

Gímesen, 14 kilométerre Nyitrától, a Tribecs délkeleti lejtői és a Zsitva menti dombtság alatt, a Gímes patak völgyében már égtek az utcai lámpák, amikor az autóbussz leparkolt a községi hivatallal szemben. Az épületben található kultúrházban lesz az előadás. Az első, amit a faluban megpillantottam, egy tábla volt.

„Hrad Gýmeš”. Tudatta a vándorral a szöveg, egy nyíl pedig azt, hogy balra kell menni. A várat 1712-ben és 1755-ben is újjáépítették a Forgáchok, akik barokk kápolnát alakítottak ki. 1885-ig lakták a várat, de mivel nem felelt meg a kor követelményeinek, és az átalakítás hatalmas összeget emésztett volna fel, végleg a faluban álló XVIII. századi barokk kastélyba költöztek. A vár elhanyagolt állapotba került és pusztulásnak indult... Gímesen született 1731-ben gróf Forgách Miklós, Nyitra vármegye főispánja, országgyűlési képviselő. Az út másik felén egy még nagyobb tábla azt hirdette „Zmrzlina”. Talán nyárról felejtették ott, mert Gímesen aznap este nagyon hideg volt. Színészek kis csoportja jött kifelé a kultúrházból; jó lenne inni valahol egy kávé. A Ghymes House kellemes hely volt. Zene szólt, a falon lévő, némára hal-

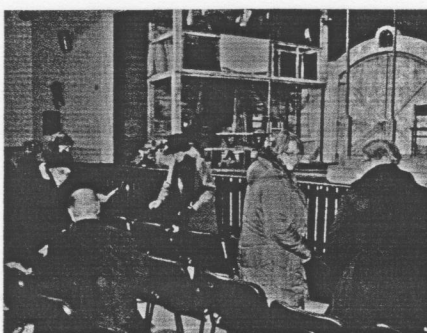
kított televízióban éppen véget ért a délutáni családi film, a bent ülő vendégek szlovákul beszélgettek. Visszafelé menet meglepett, hogy a táblákon, a boltok cégéren mindenütt csak szlovák feliratok vannak. A színház műszaki csapata még kora délután érkezett. – „A Csevadokosok nagyon kedvesen fogadtak bennünket. Ebédre is meghívtak, amit ezúton is köszönünk” – lelkendezett ifjabb Erdélyi Zoltán színpadmester.

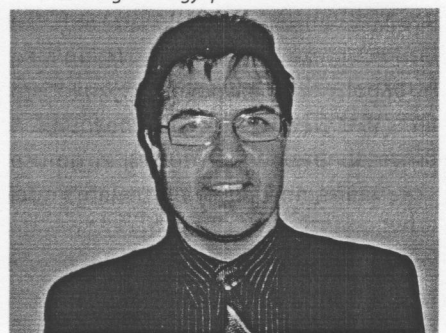
Bencz Margit: – Nagypám rendezte a Sári bírót

Tóth Simona fodrász-sminkes Bárdos Judit haját fésüli

Érkezik a közönség

Gyepes Lajos: – Betanuljuk a Sári bírót

Gimes várát a Hontpázmány nembeli András koronaőr, főtárnokmester, a Forgách család őse építtette 1265 táján, a Nyitra és Bars közötti út ellenőrzésére

A kultúrházban az előcsarnok falára festve eredeti pompájában magaslott a gimesi vár. Egy évszám: 1113, és fölötte a felirat: „Gimes”. Merthogy a mai település első írásos említése 1113-ban történt a zobori bencés apátság oklevelében, Gimes néven.

MÁR NEM VILLÓZNEK A LÁNYOK

Közben gyülekezni kezdtek a nézők. Volt, aki 40 perccel a kezdés előtt elfoglalta a helyét, és a színpadon felépített emelet díszletben gyönyörködött. Este hétre kevésnek bizonyult a 250 szék. Innen is, onnan is pótszékekkel siettek elő segítők emberek. Azután megkezdődött az előadás. A Sári bíró Gimesen. Rendezte: Görög László. Bencz Margitot, a Csemadok helyi szervezetének elnökét, a nyitrai területi választmány titkárát, az első szünetben értem utol. „Farsang környékén és ősszel, szüretkor tartunk rendezvényeket. A balázsolás még elő hagyomány az iskolások körében. A tananaj olyan farsangi szokás, hogy lányok jártak a házakhoz jókívánásokkal, de már csak színpadon létezik. Akárcsak a villózás. 2004 virágvasárnapján voltak utoljára villózni a lányok” – mesélte a gimesi Csemadok-elnök, és menten megemlítette a Villó hagyományörző csoportot, melynek munkáját Borbély Rozália irányítja. Majd a színjátszás került szóba. 1949-ben úgy alakult meg a Csemadok, hogy színdarabot tanultak be. 1985-ig tartott a lendület, majd a kilencvenes években ismét kigyúltak a reflektorok a színpadon. Tkács Teréz rendező az idén megint betanít egy darabot. „Annak idején Borbély András nagyapán rendezte Gimesen a Sári bírót – avatott be Bencz Margit. – A Forgách-kastélyban tartották az előadást. Mozi is volt ott, orosz filmeket vetítettek” – emlékezett az elnök. A farsang és a szüret között a faluban nincsenek magyar rendezvények. Két kivétel a március 15-ei meg-

Gimesen 100 tagja van a Csemadoknak, 20-an aktívak. Hiányoznak a fiatalok. A huszonevesek már nem jönnek. Hiába jártak magyar alapiskolába, utána szlovák középiskolákban folytatták tanulmányaikat, és a szlovák programok iránt érdeklődnek. 2001-ben a község 1942 lakosából 1217 szlovák és 711 magyar volt. 2011-ben 2033 lakosból 1376 szlovák és 542 magyar.

emlékezés és a magyar iskola évzáró műsora. Maga Judit, az igazgatóhelyettes sokat tesz az iskoláért, ahová az idén 1 gyermeket írtak magyar osztályba. Tavaly hármat, tavalyelőtt szintén egyet. Azelőtt 3 éven keresztül senkit. A gimesi iskolába járnak Kolon, Zsére és Lédec tanulói. „2011 őszén már mi is kacérkodtunk a Sári bíróval, de nem tudtuk befejezni – mondta a szünet végén Gyepes Lajos, a Kalászi Csemadok Alapszervezet Új Hajtás színjátszó csoportjának vezetője, a Csemadok Nyitrai Területi Választmányának elnöke –, ahogy nézem az előadást, egyre biztosabb vagyok benne, hogy színre visszük. Mindig nagyon jól érezzük magunkat Szepsiben és Buzitán, a falusi színjátszók országos fesztiválján. Szeretnénk oda még egyszer eljutni” – ábrándozott, majd sietett a második felvonásra.

„JÁRTUK A MAGYAR VIDÉKET”

A Sári bíró kiszűrődő hangjait hallgatva az előcsarnokban, a büfé melletti fotelbe telepedtem Tóth Klára, a Nyitra és Vidéke Célalap ügyvezetője mellé. Elmondta, a célalap kifejezetten a Nyitra-vidék magyar oktatásügyét és kultúráját támogató céllal jött létre. Viszont a Csemadok az a szervezet, amely a hagyományok és a kulturális élet szinte valamennyi szeletét, fesztiválok, színházi előadások, ünnepkörökhöz kapcsolódó rendezvények szervezését vállalta és végzi. A célalap elsősorban a magyarul beszélő óvodásoknak és a magyar iskolásoknak szervez kulturális programokat. – „Abból indultunk ki, hogy magyar iskolába járó gyerekek lenni valamiféle előny legyen, nemcsak a támogatás szintjén, hanem különböző táborokban, programokban való részvétellel is” – nyilatkozta Tóth Klára. A második szünetben Púchovský László polgármestert szólítottam meg. „Jól érzem magam – kezdte a falu első embere, majd így folytatta –, gyakrabban lehetne itt színházi előadás. A színészek játéka fenséges. 35 évvel ezelőtt magam is játszottam a Sári bíróban. Jóskát, a bíróék

Tóth Klára: – A magyar csoport errefelé megtartó erő

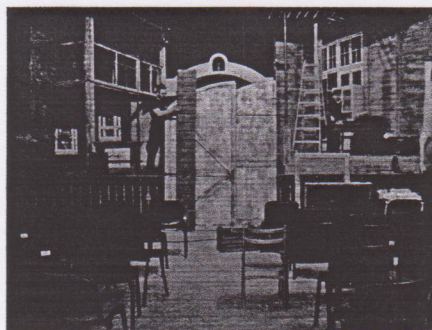
Púchovský László polgármester: – Szerepeltem a Sári bíróban

fiát alakítottam. Jancsó János bácsi 4-5 előadást is rendezett akkoriban. A legnagyobb sikere a Debreceni lunátikus című színdarabnak volt. Jártuk a magyar vidéket, több helyen voltunk. Közben összekovácsolódtunk. A feleségemet is a próbák alatt ismertem meg” – csillogott a polgármester szeme.

A NÉP NYELVÉN SZÓLT

A Sári bíró meghódította Gimest. Az előadás végén állva tapsolt a közönség. Hogy tetszett? Kérdeztem az egyik nézőt. „Nagyon tetszett, mert humoros volt. A nép nyelvén szólt, és megszólított bennünket. Azt a nyelvet beszélték, amit mi is hallottunk gyermekkorunkban” – mondta Jancsó Károly. Móricz Zsigmond hősei lesminkeltek, a műszak bontani kezdte a díszletet, jött az autóbusz. Nem sokára előbukkantak Nyitra fényei, majd a fényárban úszó Érsekújvár. Végül már csak a színészek autóinak dudálása jelezte Komáromban, a színház parkolójában, úgy éjfél körül, hogy megint volt egy tájelőadás. Ki tudja, hányadik a 60 év alatt.

■ BÁRÁNY JÁNOS, A SZERZŐ FELVÉTELEI

A közönség hazament, bontották a díszletet